

A KUTATÓ DIÁK MOZGALOM

Csermely Péter,

Semmelweis Egyetem, Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Pathobiokémiai Intézet

BEVEZETŐ

1996-ban egy olyan rendhagyó kezdeményezés indult el az országban, amely kiemelkedően tehetséges középiskolás diákok számára biztosít kutatási lehetőséget a legjobb hazai kutatóhelyeken. A diákokat a laboratóriumok, intézetek, műhelyek megtalálásában egy könyv segíti, amely az ott dolgozó mentorok listáját tartalmazza. Már az első, 1996-os kiadvány is közel háromszáz kutatási helyet sorolt fel, míg a 2008-as tizenegyedik, bővített kiadás már több mint 800-at. Vannak mentoraink Ausztriában, Ausztráliában, Szerbiában, Kanadában, Romániában és az USA-ban is. A kutatható témákat az abortusztól a zsinagógáig mintegy 3200 címszó fedi le. A tudományos akadémia több mint 110 tagja – többek között a Nobel-díjas Oláh György – vesz részt a mentori tevékenységben, de emellett számos elismert professzor és alkotmánybíró is segíti munkánkat. A mentorok listáját tartalmazó könyvet minden év elején az összes hazai és környező országbeli magyar középiskola igazgatója megkapja, és közel ezer tehetséges tanulóhoz személyesen is eljut.

1999. július 24-én a Kutató Diákok Országos Konferenciáján megalakult a tudományos kutatómunkát végző középiskolás diákokat, tudományos diákköreiket, mentoraikat és korábbi kutató diákokat összefogó Kutató Diákok Országos Szövetsége (röviden KutDiák). Szervezetünk fővédnöke jelenleg Sólyom László köztársasági elnök, védnökei Hiller István oktatási és kulturális miniszter és Pálinkás József, az MTA elnöke.

Jelenleg már csaknem ötezer itthoni és környező országbeli magyar diák kutat különböző kutatóhelyeken és középiskolai diákkörökben. A szövetség tagjainak többsége falvakban, illetve kisvárosokban él, több mint 500-an pedig Erdélyben, Felvidéken, Kárpátalján, illetve a Vajdaságban végeznek kutatómunkát. A kiemelkedő eredményt elérő diákok amerikai, horvát, ír, izraeli és német tehetséggondozó táborokban kitűnő eredménnyel vettek részt. A mozgalom belépett az Ashoka International-ba is, ahol dél-amerikai programokkal kezdtük meg az együttműködést. Diákjaink közül a legjobb 2002-től a Nobel-díj kiosztás vendége.

RENDEZVÉNYEINK

A tudományos kutatás bemutatásának legfőbb tere immáron hét éve a Tudományos Diákkörök Országos Konferenciája (TUDOK), amelyen minden év tavaszán mintegy 170 résztvevő körülbelül 100 előadással indul. Közülük idén több mint ötvenen jöttek a határainkon túlról. A szakmai zsűri értékelése alapján a legjobbak az egyetemi diákkörök országos konferenciáján is megmérettethetik magukat. A nagyszámú résztvevőre való tekintettel 2002-től minden évben öt magyarországi központban, valamint Erdélyben, a Felvidéken és a Vajdaságban – egyfajta első fordulóként – regionális diákköri konferenciákat szervezünk.

2003-tól minden évben meghirdetésre kerül esszépályázatunk. A legkülönbözőbb tudományterületekről beérkező dolgozatokat két fős szakértő zsűri bírálja el. A 15-20 oldalas írások rendszeresen megjelennek összefoglaló kiadványainkban.

1997-ben rendeztük meg a Kutató Diákok Első Országos Konferenciáját Kecskeméten, amelyet 1998-tól minden év nyarán egy nyolcvan fős káptalanfüredi tábor követett. Ide mindig az elmúlt évben valamelyik versenyünkön díjat nyert kutató diákokat hívjuk meg. Előadóként eddig olyan neves közéleti szereplők és tudósok tiszteltek meg minket jelenlétükkel, mint Sólyom László köztársasági elnök, Bihari Mihály, az alkotmánybíróság elnöke, vagy éppen Esterházy Péter. Ennél azonban talán sokkal többet mond el az a lelkesedés és témaszeretet, amely kivétel nélkül mindegyik vendégünket jellemezte.

A versenyeken kívül számos közösségi programunk várja az érdeklődőket. Három tudományos tagozatunk (a Humán és Társadalomtudományi, a Természettudományi, valamint a Műszaki és Informatikai) által közösen szervezett KutDiák Szabadegyetem és Teaházi esték remek alkalmat szolgáltatnak neves tudósokkal és művészekkel való kötetlen beszélgetésre és természetesen egymás megismerésére is.

A 2007-es káptalanfüredi táborban döntés született regionális központok beindításáról. Ennek eredményeképpen eddig hat városban kezdték meg működésüket a Regionális Kutatókörök (Rekut), amelyek igyekeznek lakóhely szerint összefogni és megszervezni az érdeklődő fiatalokat. Igen széles a programválaszték. Sokrétű programjaikra (előadások, kirándulások, beszélgetések) bárki (akár komoly kutatási szándék nélkül is) találhat számára megfelelőt.

2007-től kezdve első ízben a szövetség is szervez nemzetközi konferenciát. Az első Science Camp of Archeology tudományos tábor 2007. július 31. és augusztus 7. között Szegeden rendeztük meg. A hat országból érkezett összesen húsz résztvevő a magyar tudományos élet neves előadójától hallgatott angol nyelvű előadásokat. Ugyanilyen tematikájú, angol nyelvű tábor várja az érdeklődő diákokat 2008 nyarán is.

TOVÁBBI TEVÉKENYSÉGEINK

A Kutató Diákok Országos Szövetségét támogató Kutató Diákokért Alapítvány 1999-től minden évben pályázatot írt ki az iskolai tudományos diákkörök megalakulásának segítésére. Részben ennek is köszönhető, hogy eddig kétszázötven diákkör alakult meg az ország középiskolaiban, Erdélyben, Felvidéken, Kárpátalján és a Vajdaságban.

A tanárok munkájának segítésére tanár-diák kutatópárokat, internetes virtuális munkacsoportokat, naprakész oktatási segédanyagokat, tanári kutatói ösztöndíjakat szervezünk. 2005-ben megalakult partnerszervezetünk a Kutató Tanárok Országos Szövetsége (www.kuttanar.hu). Az iskolai diákkörök mellett egyetemi intézetekhez kötődő diákkörök, előadássorozatok, táborok, Kutató Diák Klubok működését segítjük elő.

E sokrétű munkát 2002. szeptemberétől egy iroda segíti, amely jelenleg kettő állandó munkatárssal működik Budapesten, a XIV. kerület, 1149 Budapest, Várna u. 12-14. alatt.

ELISMERÉSEK

A kezdeményezést az 1998-as oxfordi, a 2000-es debreceni és a 2001-es washingtoni tehetséggondozó konferencián nemzetközi összehasonlításban is egyedülállóan sikeresnek minősítették, sőt a mozgalom elindítója, többek között az elindított kezdeményezésért megkapta az EU Descartes-díját, mely a tudomány népszerűsítéséért kerül kiosztásra. A NATO és az UNESCO támogatásával eddig három ízben került megrendezésre az a nemzetközi konferencia, ahol 25 ország hasonló mozgalmi hazánk vezetésével létrehozták a "Network of Youth Excellence"-t (www.nyex.info).

JELENTKEZÉS A MOZGALOMBA

Ha valamelyik diák úgy dönt, hogy jelentkezik a mozgalomba, a <http://kutdiak.hu/56-4309.php> oldalon, vagy a kutdiak@kutdiak.hu címen teheti meg. Jelentkezése elfogadása után megkapja mentorlistánkat. Ebből választhat magának kutatóhelyet. Ha az önálló kapcsolatfelvétel után elnyeri tetszését a labor (műhely, kutatóközpont stb.) és önálló munkába kezd, örömmel várjuk bármelyik versenyünkön, hogy megmutathassa eredményeit és összemérhesse tudását más kutatókkal. Addig is bármikor szívesen látjuk bármelyik rendezvényünkön, akár mint résztvevő, akár mint a szervezésben segítő diák.

SZERZŐ

Csermely Péter,
Semmelweis Egyetem,
Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Pathobiokémiai Intézet
1094 Budapest, Tűzoltó u. 37-47.
peter.csermely@eok.sote.hu